Вх. № ЧР-03-368/08.10.2024 г.

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.н. Антоанета Христова, ИИНЧ – БАН

върху научните трудове за участие в конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“, по професионално направление 3.2. Психология (Консултативна психология – личност и зависимости) – за нуждите на секция „Социална и консултативна психология“ към ИИНЧ-БАН, обявен в ДВ бр. 58 от 09.07.2024 г. В конкурса участва един кандидат – гл.ас. д-р по психология Росица Рачева

Становището е възложено с решение на Научния съвет, отразено в протокол №13 от 05.09.2024 г. и със Заповед № РД- 6-445/05.09.2024 г. на директора на ИИНЧ. Подадените документи от единствения кандидат гл.ас. д-р по психология Росица Рачева, отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото приложение и Правилника за условията и реда за заемане на академична длъжност „доцент“ в ИИНЧ-БАН.

Образователният ценз на Росица Рачева започва като магистър по социология от СУ „св.Климент Охридски“ и магистър по клинична психология от НБУ, продължава в Саид Бизнес Училище в Охфорд и в Университета в Охфорд с тренинги и магистратура по Социална интервенция, основана на доказателства. Докторантурата й е защитена в ИИНЧ-БАН като доктор по педагогическа и възрастова психология. Професионалната й ангажираност е разпределена между академичната и приложна дейност. Тя е главен асистент в Департамент психология на ИИНЧ-БАН и хоноруван преподавател в СУ „св.Климент Охридски“ като чете лекции по „Употреба на алкохол и наркотици в юношеска възраст“ от една страна, а от друга по настоящем е клиничен психолог в МЦ „Св. Пантелеймон“ и член на местната комисия за борба с противообществени прояви при малолетни е непълнолетни, район „Лозенец“.

Росица Рачева членува в професионални организации като Българско дружество по психология и Българска асоциация по когнитивно-поведенческа психотерапия, както и на Съвета за сътрудничество с научната и академична общност към ДА „Безопасност на движението по пътищата“, на Държавно-обществената консултативна комисия по

проблемите на безопасността на движение по пътищата и на асоциацията на стипендиантите по програмата Чивнинг (Великобритания).

Кандидатът участва до сега в 11 научни проекта и има общо 8 години стаж като главен асистент в ИИНЧ-БАН.

Трудовете, с които кандидатства в обявения конкурс са хабилитационен труд „Личностни характеристики при зависими към психоактивни вещества“, издаден от Издателство на БАН „проф. Марин Дринов“, книга, базирана на защитен дисертационен труд със заглавие „Проблемна употреба на психоактивни вещества в юношеска възраст“ Издателство на БАН „проф. Марин Дринов“, с 8 статии, публикувани в реферирани и индексирани издания, 6 статии – в нереферирани издания, 4 студии – в нереферирани издания и 7 цитирания в индексирани издания. Трудовете не са представени за участие в други конкурси за присъждане на научни звания и степени и се приемат за рецензиране.

Представените публикации могат да се групират тематично в 2 направления – проблеми на юношите, употребяващи психоактивни вещества и когнитивни характеристики на водачите на МПС в контекста на рисково поведение. Преобладаваща е първата тематична група, което прави кандидата напълно съответстващ на обявения конкурс.

Монографията се фокусира върху идентифицирането на основните характеристики, свързани с личностния профил на зависимите, и интегрирането им в модел, който отразява основните форми на проявление на психологическото функциониране на индивида. Представен е сравнителен анализ на екстернализираните и интернализирани личностни характеристики при лица с разстройства, свързани с употребата на психоактивни вещества и лица от общата популация. Книгата е структурирана в три глави. В първа глава са систематизирани основните понятия, свързани с употребата, злоупотребата и зависимостта от психоактивни вещества. Втора глава е посветена на връзката между личността и разстройствата, свързани с употребата на психоактивни вещества. Обсъждат се съвременни модели и подходи за изследване на личността, включително популярния и широко използван петфакторен модел. Трета глава представя задълбочен анализ на емпирични изследвания на най-често срещаните екстернализирани (антисоциално поведение, импулсивност, търсене на усещания, агресивност и склонност към поемане на риск) и

интернализирани (емоционална стабилност, самооценка, тревожност и депресия) характеристики на лицата с разстройства, свързани с употребата на психоактивни вещества. Специално внимание се обръща на проучвания, които разглеждат тези характеристики като симптом на психопатология, която се появява успоредно със злоупотребата или зависимостта към вещества. Полезността на монографията може да се очертае ясно, а именно - да привлече вниманието на изследователите, практиците и институциите, ангажирани с формиране на политики, в сферата на зависимостите, към потенциала на знанията за личностните характеристики за разработване на основани на доказателства програми за превенция, лечение и рехабилитация на разстройствата, свързани с употреба на психоактивни вещества.

Всички представени публикации се отличават с проведени изследвания с висока научна прецизност и практико приложна стойност. Това се потвърждава и от цитируемостта на научната продукция у нас и във реферирани източници, което подчертава видимостта на Рачева сред научната общност в разработваните от нея тематики.

Авторството на кандидата е неоспоримо. Приемам отбелязаните приноси. Монографията и публикациите са полезни както за студенти, така и за практици в сферата на работа със зависими.

Личните ми впечатления от Росица Рачева са за отдаден професионалист, коректна, колегиална, отговорна, отличен екипен играч.

Убедено твърдя, че гл.ас.д-р Росица Рачева напълно отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав и Правилника за неговото прилагане. Това ми дава основание за категорична положителна оценка на кандидатурата й и предлагам тя да бъде избрана от Научния съвет на ИИНЧ - БАН да заеме академичната длъжност „доцент“ в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология ((Консултативна психология – личност и зависимости) – за нуждите на секция „Социална и консултативна психология“ към ИИНЧ-БАН.

08.10.2024

проф. д.н. Антоанета Христова